

**Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich
na lata 2023 - 2026**

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody

Powiat leski

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

grudzień 2025

Podstawa i zakres aktualizacji dokumentu.

Niniejsza aktualizacja dokumentu pn.: „Plan rozwoju gospodarki wodą na terenach wiejskich na lata 2023 – 2026” stanowi rezultat przedsięwzięcia pt. „Aktywizacja mieszkańców z obszarów wiejskich w formie Lokalnych Partnerstw Wodnych z województwa podkarpackiego w zakresie działań wpływających na poprawę gospodarki wodnej na terenach rolnych lub leśnych w ramach obszaru A inwestycji planu rozwojowego B3.3.1 „Inwestycje w zwiększenie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich” wynikający z realizacji przez Podkarpacki Ośrodek Doradztwa Rolniczego Inwestycji w zwiększanie potencjału zrównoważonej gospodarki wodnej na obszarach wiejskich w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (Inwestycja B3.3.1).

Zakres zaktualizowanych w dokumencie informacji jest wynikiem przeprowadzonych. Zagranicznych wyjazdów studyjnych oraz zgłoszeń uczestników tych zagranicznych wyjazdów studyjnych w zakresie:

- identyfikowanych problemów w gospodarowaniu wodami na obszarach wiejskich;
- planowanych do podjęcia działań ukierunkowanych na poprawę gospodarki wodnej w obszarze.

1. Wstęp

1.1. Lokalizacja

Powiat leski leży w południowo - wschodnim obszarze województwa podkarpackiego. Graniczy z powiatami: sanockim, przemyskim i bieszczadzkim. Jest powiatem przygranicznym, graniczącym ze Słowacją.

Mapa 1.

Położenie powiatu leskiego w województwie podkarpackim.

Źródło: <http://ktpzg.pttk.pl/>

Powiat leski ma powierzchnię 835 km² (83 494 ha), co stanowi 4,68% powierzchni województwa podkarpackiego. W skład powiatu leskiego wchodzi:

1. Gmina Baligród
2. Gmina Cisna
3. Gmina Lesko
4. Gmina Olszanica

5. Gmina Solina

Siedzibą władz powiatu jest miasto Lesko.

Sieć osadniczą powiatu leskiego tworzą następujące jednostki osadnicze - 1 miasto Lesko oraz sołectwa w poszczególnych gminach:

1. Gmina Baligród: Baligród, Jabłonki, Stężnica, Mchawa, Roztoki Dolne, Kielczawa, Cisowiec, Zahoczewie, Żerdenka, Nowosiółki.
2. Gmina Cisna: Cisna, Kalnica, Przysłup, Smerek, Strzebowiska, Wetlina, Żubracze.
3. Gmina Lesko: Huzele, Weremień, Glinne, Jankowce, Postołów, Łączki, Łukawica, Hoczew, Bachława, Średnia Wieś, Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna, Dziurdziów, Manasterzec.
4. Gmina Olszanica: Olszanica, Orelec, Paszowa, Rudenka, Stefkowa, Uherce Mineralne, Wańkowa, Zwierzyń.
5. Gmina Solina: Berezka, Bereźnica Wyżna, Bóbrka, Bukowiec, Górzanka, Myczkowce, Myczków, Polańczyk, Rajskie, Rybne, Solina, Terka, Werłas, Wola Matiaszowa, Wołkowyja, Zawóz,

Mapa 2.

Podział administracyjny powiatu leskiego.

Źródło: Wikipedia.

Pod względem geograficznym powiat leski położony jest w obrębie jednostki fizyko-geograficznej zwanej Bieszczadami i Górami Sanocko -Turczańskimi. Na północy powiatu znajduje się Pogórze Leskie i Góry Słonne. W środkowej części powiatu, wokół Jeziora Solińskiego rozpościerają się Góry

Jawora i Korbani. Przy granicy ze Słowacją jest górskie pasmo Bieszczad. Powiat jest obszarem o charakterze górskim i podgórskim. Krajobraz tworzą przeważnie długie pasma i grupy wzgórz i gór, ciągnące się z północnego zachodu na południowy wschód, poprzedzielane obniżeniami i porożcinane poprzecznymi dolinami rzek i potoków. Ze względu na walory geograficzno - środowiskowe i niepowtarzalny krajobraz, powiat leski jest jednym z najpiękniejszych regionów Podkarpacia i Polski. Osobliwością krajobrazu bieszczadzkiego są połoniny, rozciągające się na wysokości 1200 metrów, jako kolejne piętro roślinności – rozległe łąki porośnięte bujnymi trawami.

Struktura zarządzania wodami i gospodarką wodną w powiecie leskim.

Zarządzanie i gospodarowanie zasobami wodnymi podlega przepisom Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne.

Sfera publiczna

**Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie**

**Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
w Rzeszowie**

Zarząd Zlewni w Przemyślu

**Nadzór Wodny w
Lesku**

Sfera niepubliczna – spółki wodne

Działalność spółek wodnych regulują przepisy Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, w szczególności dział X Ustawy: Spółki wodne i związki wałowe.

Spółki wodne to niepubliczne formy organizacyjne, nie działające w celu osiągnięcia zysku, zrzeszające osoby fizyczne lub prawne na zasadzie dobrowolności i mające na celu zaspokajanie wskazanych przepisami ustawy potrzeb w zakresie gospodarowania wodami.

Działalność spółek wodnych skupia się na wykonywaniu, utrzymywaniu oraz eksploatacji urządzeń, w tym urządzeń wodnych, służących do:

- zapewnienia wody dla ludności, w tym uzdatniania i dostarczania wody,
- ochrony wód przed zanieczyszczeniem, w tym odprowadzania i oczyszczania ścieków,
- melioracji wodnych oraz prowadzenia racjonalnej gospodarki na zmeliorowanych gruntach,
- ochrony przed powodzią,
- odwadniania gruntów zabudowanych lub zurbanizowanych.

Do utworzenia spółki wodnej jest wymagane uchwalenie statutu przez osoby zainteresowane utworzeniem spółki oraz dokonanie wyboru organów spółki. Następnie starosta właściwy miejscowo dla siedziby spółki wodnej zatwierdza jej statut w drodze decyzji. Spółka wodna nabywa osobowość prawną z chwilą uprawomocnienia się decyzji starosty o zatwierdzeniu statutu tej spółki.

W terminie 30 dni od dnia nabycia przez spółkę wodną osobowości prawnej, zarząd zgłasza Wodom Polskim utworzenie spółki wodnej w celu wpisania do systemu informacyjnego gospodarowania wodami.

Na terenie powiatu leskiego nie ma zarejestrowanych spółek wodnych.

1.2. Ogólna charakterystyka powiatu

Powiat leski został wyodrębniony z powiatu bieszczadzkiego 1 stycznia 2002 r. Według Banku Danych Lokalnych, na koniec 2021 roku powiat zamieszkiwało 25 696 mieszkańców, gęstość zaludnienia powiatu to 31 osób na km². Na przestrzeni ostatnich 15-20 lat obserwuje się znaczny odpływ ludności, szczególnie wyraźny jest on od 2010 roku (od 2002 do 2010 można przyjąć, że liczba mieszkańców kształtowała się na mniej więcej stałym poziomie z niewielkimi wahaniami). Migracje następują najczęściej z przyczyn ekonomicznych oraz edukacyjnych – mieszkańcy wyjeżdżają szukając pracy lub kontynuują naukę w szkołach wyższych poza powiatem/województwem i tam pozostają po ukończeniu nauki. Także od 2010 roku widoczna jest malejąca liczba urodzeń i zmniejszający się przyrost naturalny w powiecie. W obecnych uwarunkowaniach tendencje te będą się utrzymywać. Liczba ludności w powiecie będzie malała, tym samym powodując zjawisko starzenia się społeczeństwa.

Osadnictwo w powiecie leskim ograniczają uwarunkowania geograficzne. Pofałdowany, górzysty teren nie sprzyja rozwojowi osadnictwa, czy budowie tras komunikacyjnych. Z kolei dla rolnictwa niekorzystne jest nachylenie stoków i dominacja słabych gleb górskich. Wsie zlokalizowane są w kotlinach lub dolinach rzecznych, wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Zabudowania mają charakter rozproszony. Miejscowości oddzielone są od siebie dużymi kompleksami leśnymi i polno – łąkowymi.

Przez teren powiatu leskiego przebiegają szlaki komunikacyjne:
droga krajowa nr 84 Sanok – Lesko – Granica państwa
droga wojewódzka nr 893 Lesko – Hoczew - Baligród – Cisna
droga wojewódzka nr 894 Lesko - Czarna
droga wojewódzka nr 895 Uherce Mineralne – Myczków
droga wojewódzka 897 Tylawa - granica państwa.

Uzupełnienie sieci drogowej stanowią drogi powiatowe i gminne.

Powiat leski leży w całości w dorzeczu Górnej Wisły, jest bardzo bogaty w zasoby wodne. Główną sieć rzeczną w powiecie tworzy rzeka San wraz z dopływami: Solinki, Hoczewki, Olszanki oraz gęstą siecią potoków górskich. Odrębną grupę stanowią zbiorniki zaporowe: Solina oraz Myczkowce.

Z racji swoich walorów przyrodniczo – krajobrazowych i kulturowo - historycznych, powiat leski należy do jednych z najatrakcyjniejszych turystycznie regionów Polski. Pasma górskie i wyznaczone na nich szlaki turystyczne o różnym stopniu trudności, stwarzają wspaniałe warunki uprawiania

turystyki pieszej, konnej, rowerowej, a zimą – narciarskiej. Przez powiat przebiegają liczne szlaki spacerowe, ścieżki przyrodnicze oraz szlaki związane z historią i kulturą Bieszczad. Dobrze rozwinięta jest baza turystyczno - sportowa.

Powiat wyróżnia się bardzo dużą lesistością, grunty leśne zajmują 68,7% jego powierzchni, największe i najbardziej zwarte kompleksy leśne znajdują się w południowej części powiatu. Gospodarkę leśną na terenie powiatu leskiego prowadzą nadleśnictwa: Lesko, Cisna i Baligród. Ponadto lasami zarządza również Bieszczadzki Park Narodowy. Znaczna część wszystkich lasów została objęta różnymi formami i systemami ochrony przyrody i krajobrazu.

Według Banku Danych Lokalnych (BDL) w 2021 roku powierzchnia gruntów leśnych w powiecie leskim wynosiła ogółem 57 938,63 ha i kształtowała się następująco:

lesistość w %	%	68,7
grunty leśne publiczne ogółem	ha	55 493,63
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	53 321,26
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	47 466,10
grunty leśne prywatne	ha	2 445,00

Obszar prawnie chroniony ze względu na walory przyrodnicze i krajobrazowe, jak podaje BDL, wynosił w 2021 roku 81 989,40 ha (zatem stanowił 98,2 % powierzchni powiatu leskiego), w tym:

- parki narodowe 6 090,31 ha: Bieszczadzki Park Narodowy,
- rezerваты przyrody 1 302,30 ha: Cisy na Górze Jawor, Gołoborze, Góra Sobień, Olszyna Łęgowa w Kalnicy, Olsza Kosa w Stężnicy, Sine Wiry, Woronikówka, Bobry w Uhercach, Dyrbek, Buczyna w Wańkowej, Grąd w Średniej Wsi, Nad Jeziorem Myczkowieckim, Przełom Sanu pod Grodziskiem, Koziniec, Przysłup
- parki krajobrazowe razem 45 512,20 ha: Ciśniańsko - Wetliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Doliny Sanu, Park Krajobrazowy Gór Słonnych,
- rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody w parkach krajobrazowych 1 063,12 ha
- obszary chronionego krajobrazu razem 30 374,60 ha: Wschodniobeskidzki Obszar Chronionego Krajobrazu,
- rezerваты i pozostałe formy ochrony przyrody na obszarach chronionego krajobrazu 381,21 ha
- użytki ekologiczne 84,15 ha
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe 60,15 ha

W powiecie występują urozmaicone formy krajobrazowe i przyrodnicze objęte programem ochrony przyrody Natura 2000:

- Ostoja Góry Słonne,
- Bieszczady,
- Dorzecze Górnego Sanu,
- Góry Słonne.

Rolnictwo nie jest traktowane jako wiodący sektor gospodarki w powiecie leskim. Pod względem gospodarczym powiat ma charakter typowo turystyczny, o niewielkim potencjale przemysłowym i rolniczym. Zdecydowaną większość podmiotów gospodarczych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i mikroprzedsiębiorstwa. Gospodarka powiatu koncentruje się m.in. na handlu detalicznym i hurtowym, przetwórstwie drzewnym i rolnym, turystyce i gospodarce leśnej. Wraz z rozwojem turystyki coraz szerzej rozwija się agroturystyka i ekoturystyka, jako dodatkowe źródło dochodu obok nierentownej produkcji rolnej. Rozwija się także sektor działalności okołoturystycznej: pensjonaty, gastronomia, ośrodki sportowo – rekreacyjne.

Infrastruktura wodna i kanalizacyjna w powiecie leskim jest stosunkowo słabo rozwinięta. Budynki mieszkalne podłączone do infrastruktury wodociągowej stanowią zaledwie 53,7 % ogółu budynków mieszkalnych, w przypadku kanalizacji wskaźnik ten wynosi 47,7%. Występujące duże braki w sieci kanalizacyjnej, stanowią zagrożenie dla środowiska przyrodniczego i dla zasobów wodnych. Dodatkowo zagrożenie potęguje rosnąca z roku na rok liczba turystów odwiedzających region. Rozbudowa infrastruktury wodno – kanalizacyjnej nie jest proporcjonalna do zwiększającego się zapotrzebowania, uwarunkowanego głównie rosnącą liczbą turystów. Niedostateczne inwestowanie w rozbudowę sieci oraz brak skutecznego nadzoru nad sposobem odprowadzania ścieków do zbiorników bezodpływowych utrudnia prawidłowe gospodarowanie zasobami wodnymi.

Jakość wód powierzchniowych jest zagrożona skażeniami ze źródeł obszarowych, w tym z terenów o nieuporządkowanej gospodarce ściekowej oraz z zanieczyszczonych powierzchni zarówno w ośrodkach turystycznych, jak też terenach rolniczych. Na stan czystości wód powierzchniowych największy wpływ mają zrzuty nieoczyszczonych ścieków komunalnych i gospodarczych (rolniczych) oraz spływy powierzchniowe z użytków rolnych.

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna w powiecie według danych BDL przedstawia się następująco:

Kanalizacja (2021 rok)

długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	262
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 292
awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	10
ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	706,6
ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	1 172,5
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	14 796
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	4 658
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsi	osoba	10 138,0

Wodociągi (2021 rok)

długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	238,0
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	221,7
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3 371
awarie sieci wodociągowej	szt.	60

woda dostarczona	dam ³	870,4
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	448,2
zdroje uliczne	szt.	3
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	17,3
zużycie wody w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	m ³	27,2
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca	m ³	14,8
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	16 115
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	4 541
ludność korzystająca z sieci wodociągowej na wsi	osoba	11 574

Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w 2021 roku

ogółem	wodociąg	%	61,8
ogółem	kanalizacja	%	56,7
w miastach	wodociąg	%	84,9
w miastach	kanalizacja	%	87,1
na wsi	wodociąg	%	55,8
na wsi	kanalizacja	%	48,9

1.3. Charakterystyka rolnictwa

Rolnictwo w powiecie leskim nie stanowi podstawy jego gospodarki, ze względu na niską towarowość gospodarstw rolnych i ograniczenia środowiskowo – geograficzne dla rozwoju tej gałęzi. Użytki rolne stanowią 14,80 % powierzchni powiatu. Biorąc pod uwagę klasyfikację gruntów rolnych pod względem ich waloryzacji rolniczej, powiat zalicza się do terenów o niekorzystnych i mało korzystnych warunkach do prowadzenia działalności rolniczej. Rolniczo wykorzystywane są doliny i niższe partie gór, głównie jako łąki i pastwiska.

Z uwagi na uwarunkowania geograficzne, produkcja rolnicza stała się nieopłacalna ekonomicznie i jej charakter zarobkowy powoli zanika. Obecnie głównym źródłem utrzymania mieszkańców obszarów wiejskich w powiecie jest praca zarobkowa na zasadzie zatrudnienia u pracodawcy lub prowadzenie własnej działalności gospodarczej, najczęściej opartej na potencjale turystycznym regionu. Powiat ma duży potencjał do rozwoju agroturystyki.

Konsekwencją dużego rozdrobnienia gospodarstw jest wielokierunkowość produkcji, niska towarowość, niskie dochody produkcji rolników oraz zjawisko bezrobocia ukrytego. Coraz mniej uprawia się roślin, w tym zbóż i ziemniaków, ze względu na warunki glebowe i klimat (choć nadal dominują te tradycyjne uprawy). W produkcji zwierzęcej największe znaczenie posiada chów bydła i owiec, który jednak nie rozwija się intensywnie.

Następuje rozwój rolnictwa ekologicznego produkującego na potrzeby agroturystyki oraz sprzedaży bezpośredniej. Rolnictwo ekologiczne bazuje na niewielkich hodowlach zwierząt: owiec, bydła mięsnego, danieli, pszczoł, koni, drobiu ozdobnego, prowadzenia stawów rybnych oraz produkcji mleka i serów.

Poniżej zaprezentowano dane charakteryzujące rolnictwo w powiecie, według Banku Danych Lokalnych, na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z 2020 roku.

Średnia wielkość gospodarstwa rolnego.

	grunty ogółem (ha)	użytki rolne ogółem (ha)
Województwo podkarpackie	5,93	5,03
Powiat leski	7,10	5,56

Gospodarstwa domowe wg źródeł dochodów (liczba gospodarstw).

z dochodem z działalności rolniczej	2 207
z dochodem z pracy najemnej	936
z dochodem z emerytury i renty	931
z dochodem z pozarolniczej działalności gospodarczej	552
z dochodem z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	261

Powierzchnia gospodarstw rolnych wg grup obszarowych użytków rolnych w powiecie wynosiła ogółem 15 774,74 ha, w tym:

do 1 ha włącznie	ha	43,00
1 - 5 ha	ha	5 472,29
5 - 10 ha	ha	3 103,23
10 - 15 ha	ha	1 047,72
15 ha i więcej	ha	6 108,50

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych (liczba gospodarstw).

ogółem	2 222
do 1 ha włącznie	29
1 - 5 ha	1 651
5 - 10 ha	383
10 - 15 ha	68
15 ha i więcej	91

Pogłowie zwierząt gospodarskich w gospodarstwach rolnych ogółem (szt.).

bydło ogółem	1 660
bydło – krowy	954
drób ogółem	37 358
drób kurzy	34 643

Powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gospodarstwach rolnych.

zboża razem	ha	316,71
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	269,21
ziemniaki	ha	116,48
warzywa gruntowe	ha	17,37

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych.

grunty ogółem	ha	15 774,74
użytki rolne ogółem	ha	12 355,63
użytki rolne w dobrej kulturze	ha	11 365,61
pod zasiewami	ha	683,37
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	ha	156,77
uprawy trwałe	ha	83,26
łąki trwałe	ha	8 677,41
pastwiska trwałe	ha	1 713,33
pozostałe użytki rolne	ha	990,02
lasy i grunty leśne	ha	2 347,56
pozostałe grunty	ha	1 071,55

Większość gleb stanowią gleby średnie i ciężkie gleby górskie, charakteryzujące się niską naturalną żyznością. Dominują gleby bielcowe i brunatne, gleby początkowego stadium rozwojowego, niewielkie powierzchnie zajmują mady występujące w dolinach rzek. Wartość tych gleb z punktu widzenia przydatności rolniczej jest niska. Pod uprawę rolną lub jako użytki zielone i lasy, wykorzystuje się gleby zaliczane do III, IV i V klasy bonitacyjnej.

Działalność rolnicza, rozwój sieci osadniczej, komunikacji i turystyki powoduje biologiczną, chemiczną i fizyczną degradację gleb. Działania zapobiegające dalszej degradacji gleb:

- zachowanie naturalnych pokryw leśnych, zadrzewień śródpolnych,
- prawidłowe wykonywanie melioracji (aby nie przesuszać wierzchnich warstw gleby),
- wyłączenie z użytkowania rolniczego terenów o dużych spadkach,
- stosowanie właściwych zabiegów agrotechnicznych.

Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Nadmierne zakwaszenie gleb w powiecie leskim powoduje niekorzystne skutki dla rolnictwa oraz ochrony środowiska przyczyniając się między innymi do tego, że plony są niższe, gorszej jakości i bardziej zanieczyszczone.

Duży udział w zanieczyszczaniu gleb posiada rolnictwo, dotyczy to szczególnie stosowania środków ochrony roślin, pestycydów i nawozów sztucznych. Odpady powstające przy produkcji zwierzęcej – ścieki odzwierzęce oraz odpady stałe powstające w procesie chowu zwierząt gospodarskich mogą być toksyczne i zanieczyścić środowisko glebowe i gruntowo – wodne.

W celu poprawy stosunków wodnych w rolnictwie i polepszenia produktywności gleby, na terenach rolniczych znajdują się rowy melioracyjne. W przypadku nadmiaru wód odwadniają obszar, niekiedy ich specjalna budowa pozwala pełnić funkcje nawadniające w okresach suszy. Sieć rowów jest niedoinwestowana, często są one niewydolne, w złym stanie technicznym i nie spełniają swej funkcji dla rolnictwa.

1.4. Charakterystyka partnerstwa

Lokalne Partnerstwo na rzecz Wody w powiecie leskim zrzesza poniższe jednostki:

- Gmina Solina,
- Gmina Baligród,
- Gmina Lesko,
- Gmina Olszanica,
- Nadleśnictwo Lesko.

2. Lista aktualnych dokumentów strategicznych odnoszących się do gmin i powiatu, których treści mają znaczenie dla gospodarki wodą na terenie powiatu.

Dokumenty strategiczne szczebla wojewódzkiego mające znaczenie dla gospodarki wodnej na obszarze powiatu:

- Strategia rozwoju województwa - Podkarpackie 2030

Obszar: Infrastruktura dla zrównoważonego rozwoju i środowiska

Cel: Rozbudowa infrastruktury służącej rozwojowi oraz optymalizacja wykorzystania zasobów naturalnych i energii przy zachowaniu dbałości o stan środowiska przyrodniczego.

Cele strategiczne odnoszące się do gospodarki wodnej:	Cele operacyjne/szczegółowe odnoszące się do gospodarki wodnej:
3.6. Przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi	3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi
	3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary
3.7. Zapobieganie i minimalizowanie skutków zagrożeń antropogenicznych	3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej
3.8. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, w tym ochrona i poprawianie stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa
	3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa

Cel operacyjny/szczegółowy	Zadania odnoszące się do gospodarki wodnej
3.6.1. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków powodzi	<ul style="list-style-type: none"> - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu m.in. zwiększenie zdolności alimentacyjnych cieków wodnych w okresie występowania przepływów niżówkowych poprzez budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury retencyjnej; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zahamowanie odpływu wód powierzchniowych i zwiększenie dopływu wód opadowych do warstw wodonośnych; - działania techniczne (w tym opracowanie dokumentacji) mające na celu zapobieganie i przeciwdziałanie powodziom oraz ograniczenie ich zasięgu i skutków; - wsparcie działań inwestycyjnych w zakresie budowy zbiornika retencyjnego Kąty – Myscowa; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą; - rozwijanie współpracy ze stroną ukraińską w zakresie gospodarowania wodami na rzekach transgranicznych; - budowa i wyposażenie centrów operacyjnych ochrony przeciwpowodziowej; - odtworzenie powierzchni naturalnych terenów zalewowych i podmokłych; - wyeliminowanie lokalizacji zabudowy na obszarach zagrożonych powodzią; - wzrost świadomości społeczeństwa w sprawie zagrożeń wynikających z wystąpienia powodzi i ich konsekwencji.
3.6.3. Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk atmosferycznych – huragany, susze, grad, ulewne deszcze oraz pożary	<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa systemu zaopatrzenia mieszkańców w wodę odpowiedniej jakości; - ochrona zasobów wodnych w regionie, w tym zbiorników podziemnych; - budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników magazynujących wodę wraz z niezbędną infrastrukturą; - wsparcie systemu gospodarowania wodą deszczową; - zmiana świadomości społeczeństwa w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu oraz reagowaniu na jego skutki.
3.7.2. Zapewnienie właściwej gospodarki wodno-ściekowej	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie ilościowego i jakościowego zapotrzebowania na wodę; - wsparcie instytucji odpowiedzialnych za monitorowanie stanu wód; - przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wody i ograniczanie ich emisji ze źródeł osadniczych i przemysłowych; - rozwój infrastruktury i systemów oczyszczania ścieków;

	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie nowych rozwiązań technologicznych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej; - poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa.
3.8.1. Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego województwa	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie we właściwym stanie zachowania siedlisk przyrodniczych zależnych od wód (łąki zmiennowilgotne, torfowiska, młaki itp.); - ochrona obszarów produkcji rolniczej i atrakcyjnych krajobrazowo przed niekorzystnymi warunkami hydrologicznymi i meteorologicznymi
3.8.2. Poprawa świadomości ekologicznej społeczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - publiczne kampanie edukacyjne mające na celu podnoszenie stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa; - prowadzenie bezpośrednich działań edukacyjnych związanych z ochroną różnorodności biologicznej.

Terytorialny wymiar Strategii - obszar horyzontalny

Cel: Wzmocnienie terytorialnej spójności województwa podkarpackiego

Regionalne obszary strategicznej interwencji (dotyczące gospodarki wodnej)

7.3. Obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście równoważenia rozwoju

Cel: Rozwój i wspieranie obszaru gmin „Błękitnego Sanu”

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- utrzymanie walorów środowiska przyrodniczego w zlewni rzeki San poprzez rozwiązanie w sposób skoordynowany problemu gospodarki wodno-ściekowej i składowania odpadów;
- zabezpieczenia obszaru gmin „Błękitnego Sanu” przed zagrożeniem powodziowym.

W powiecie leskim do miast i gmin należących do Programu Strategicznego Błękitny San należą: gm. Baligród, gm. Cisna, m. i gm. Lesko, gm. Olszanica, gm. Solina.

7.4. Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku

Cel: Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich poprzez rozwój infrastruktury technicznej

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- rozwój i poprawa dostępności do infrastruktury wodociągowej, kanalizacyjnej i ściekowej.

- Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2020 - 2023 z perspektywą do 2027 r.

Obszar: Gospodarka wodna

Cel: Przeciwdziałanie, minimalizowanie i usuwanie skutków ekstremalnych zjawisk naturalnych oraz zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody dla społeczeństwa i gospodarki.

Zakładane działania z zakresu gospodarki wodą:

- budowa, rozbudowa i modernizacja wałów przeciwpowodziowych;
- budowa suchych zbiorników, polderów i zbiorników retencyjnych z rezerwą powodziową;
- modernizacja i poprawa stanu technicznego infrastruktury przeciwpowodziowej;
- budowa systemów ostrzegania przed powodzią;
- odtwarzanie retencji dolin rzecznych;
- realizacja planów zarządzania ryzykiem powodziowym;

- regulacja rzek i potoków;
- uwzględnienie w dokumentach planistycznych obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym;
- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów naturalnej i sztucznej retencji wodnej;
- budowa systemów zagospodarowania i retencji wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych.

3. Diagnoza zasobów wodnych

3.1. Charakterystyka hydrologiczna powiatu

Główną oś hydrograficzną powiatu leskiego stanowi rzeka San z dopływami, należący do zlewni górnej Wisły. Wraz ze swym głównym dopływem Osławą odwadnia niemal cały teren powiatu. Dorzecze Sanu jest z przewagą południowych lewobrzeżnych dopływów, z których największe to: Bereźnica, Hoczewka i Osława z Kalniczką. Jedynym z większych dopływów prawobrzeżnych jest Dyrbek.

Powiat ma bardzo urozmaicony system hydrograficzny. Składa się na niego gęsta sieć cieków, małe oczka wodne, liczne bagienka, młaki, źródlika i wysięki wód oraz źródła wód mineralnych.

Duże znaczenie dla gospodarki wodnej regionu mają zbiorniki zaporowe: retencyjny Solina (Zalew Soliński) i wyrównawczy w Myczkowcach. Zbiornik Soliński to zbiornik zaporowy położony w powiecie leskim i częściowo bieszczadzkiem. Po stronie powiatu leskiego zbiornik zlokalizowany jest w gminie Solina. Powierzchnia zbiornika wynosi 21,05 km², długość wzdłuż Sanu to 21,2 km, przy maksymalnym piętrzeniu gromadzi 503,97 mln m³ wody. Wraz z niżej położonym zbiornikiem wyrównawczym w Myczkowcach, gromadzi ponad 18% ogółu retencionowanych wód w kraju. Zbiornik Myczkowce ma powierzchnię 2 km² i pojemność przy maksymalnym piętrzeniu 10,57 mln m³. Długość jego linii brzegowej wynosi 14,2 km.

Ponadto zasoby wodne powiatu uzupełniają łowiska komercyjne, prywatne stawy rybne/hodowlane oraz sieci melioracyjne (cieki sztuczne), pełniące ważną funkcję w produkcji rolnej.

3.2. Opis zasobów wodnych

Wody powierzchniowe

Rzeki i inne ciek powiatu leskiego mają typowo górski charakter i posiadają znaczne zasoby wodne. Płyną krętymi, głęboko wciętymi dolinami o stromych zboczach i dużym spadku. Charakterystyczne są dla nich duża nierównomierność przepływów i wahania poziomów, wynikające m.in. ze zmienności zasilania opadami i warunków terenowych. Intensywne opady atmosferyczne, przy znacznych spadkach rzek, stwarzają dobre warunki szybkiego odpływu. Z uwagi na mało przepuszczalne podłoże spływ odbywa się w znacznym stopniu powierzchniowo, wskutek czego w okresach posuchy występują bardzo małe przepływy, a w okresach deszczowych pojawiają się gwałtowne i wielkie wezbrania.

W tym górskim obszarze występują dwa rodzaje wezbrań: roztopowe i opadowe. Przyczyną wiosennych wezbrań roztopowych jest gwałtowne topnienie pokrywy śnieżnej w wyższych partiach

gór. Wezbrania te charakteryzuje niższa kulminacja fal powodziowych i dłuższy czas trwania. Wezbrania opadowe powstają na skutek silnych deszczów trwających przez dłuższy czas. Obserwuje się wówczas szybko przesuwające wysokie kulminacje fal powodziowych.

Zmienność odpływu powierzchniowego, jest przyczyną licznych podtopień szczególnie w okresach odpływów ekstremalnie wysokich.

W ciągu roku maksymalny odpływ występuje w miesiącach marzec-kwiecień, natomiast minimum odpływu obserwowane jest najczęściej w miesiącu wrześniu.

Doliny rzek i potoków mają typowy dla Bieszczadów układ kratowy - złożony z odcinków podłużnych (równoległych do grzbietów) i prostopadłych do nich odcinków poprzecznych (przełomowych).

Na rzece San znajdują się dwa zbiorniki zaporowe: Solina i Myczkowce, które istotnie wpływają na gospodarkę hydrologiczną powiatu. Stanowią ważną infrastrukturę przeciwpowodziową oraz retencyjną w okresach suszy i posuchy. Zbiornik Solina jest największym pod względem objętości zbiornikiem zaporowym w Polsce. Zbiorniki stanowią też olbrzymią atrakcję turystyczną regionu, napędzającą rozwój turystyki.

Dzięki atrakcyjnemu położeniu zbiornik Solina stał się ośrodkiem rekreacji i sportów wodnych. W okresie letnim w Solinie i Polańczyku funkcjonują wyznaczone kąpieliska. Na prawym brzegu zbiornika, niedaleko zapory znajduje się przystań dla statków spacerowych.

Zbiornik Myczkowce położony poniżej zbiornika Solina jest częścią kaskady hydrotechnicznej górnego Sanu. Wykonany został w celu wyrównania dobowych wahań przepływów wywołanych nieciągłą pracą elektrowni. Zbiornik Myczkowce zasilany jest odpływem z górnego zbiornika oraz niewielkimi dopływami naturalnymi (potoki: Łobozewski, Wołczy, Zabrodzie i Bereznica).

Rzeki powiatu narażone są na zanieczyszczenia komunalne i pochodzenia rolniczego. Stan czystości ich wód jest zróżnicowany. O jakości wód Sanu decydują nieczyszczone ścieki komunalne oraz spływy powierzchniowe. W górnej części zlewni zagrożenie dla wód Sanu stanowi niekontrolowany ruch turystyczny oraz związana z tym gospodarka ściekowa i gospodarka odpadami. Analizy stanu zanieczyszczenia wykazują, że rzeka w górnym biegu, na dopływie do zbiornika Solina spełnia wymagania I klasy czystości wód, na pozostałym odcinku zanieczyszczenie wzrasta do poziomu klasy III.

Większość jcwp w powiecie leskim mają stan ogólny wód określony jako zły (według Raportu o stanie środowiska w województwie podkarpackim w 2017 roku).

Jcwp na obszarze powiatu leskiego.

Nazwa JCWP	Obszar w powiecie leskim	Typ JCWP	Status	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
Kalniczka PLRW20001222289	Baligród, Lesko	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Ośława od Rzepedki do ujścia PLRW20001422299	Lesko	mała rzeka fliszowa	naturalna część wód	niezagrożony
Zbiornik Solina do zapory w Myczkowcach PLRW20000221559	Olszanica, Solina	zbiornik zaporowy	silnie zmieniona część wód	niezagrożony

San od zb. Myczkowce do Tyrawki PLRW200015223319	Lesko, Olszanica, Solina	średnia rzeka wyżynna – wschodnia	silnie zmieniona część wód	niezagrożony
Wołkowyjka RW200012221389	Baligród, Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Bereźnica RW2000122215569	Baligród, Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Mistik RW20001222172	Baligród, Lesko, Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Hoczewka RW200012221899	Baligród, Lesko, Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Solinka do Wetliny RW2000122212699	Cisna, Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Olszanka RW20001222169	Lesko, Olszanica, Solina	potok fliszowy	silnie zmieniona część wód	niezagrożony
Dyrbek RW200012221949	Lesko, Olszanica	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Tyrawka RW2000122233299	Lesko, Olszanica	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
Głęboki Potok RW200012221529	Solina	potok fliszowy	naturalna część wód	niezagrożony
San od Wołosatego do zb. Solina RW200014221199	Solina	mała rzeka fliszowa	naturalna część wód	niezagrożony

Przyrodnicze znaczenie sieci hydrograficznej

Z przyrodniczego punktu widzenia doliny rzeczne stanowią naturalne korytarze ekologiczne łączące oddalone od siebie obszary wartościowe przyrodniczo, są miejscami występowania zróżnicowanych środowisk i siedlisk. Korzystne i właściwe stosunki wodne są gwarantem trwałości lasów. Doliny rzeczne są też obszarami o dużej wartości krajobrazowo-kulturowej, często o unikatowych cechach.

Sieć rzeczna oraz zbiorniki wodne (głównie zbiornik Soliński i zbiornik Myczkowce) na obszarze powiatu leskiego pełnią ważną rolę w obiegu wody: są niezbędne dla utrzymania poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych, łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza, czy powódź. Są również wykorzystywane dla celów rekreacyjnych (w tym wędkarstwo), podnoszą atrakcyjność turystyczną i inwestycyjną terenów przyległych. Zbiorniki wzbogacają bioróżnorodność przez renaturyzację i rehabilitację ekosystemów. W dużej mierze wpływają na poprawę bilansu wodnego.

Praktycznie cały powiat leski ze względu na swoje walory środowiskowo – krajobrazowe objęty jest różnymi formami ochrony przyrody. Tym samym cała sieć hydrograficzna powiatu leży w obszarach chronionych, stanowiąc jeden z istotniejszych elementów podlegających ochronie.

Ze względu na swój górski charakter, rzeki w powiecie stanowią bardzo duże zagrożenie powodziowe. W powiecie leskim występuje też zagrożenie suszą hydrologiczną.

Wody podziemne

Na obszarze powiatu leskiego udokumentowano główny zbiornik wód podziemnych „Bieszczady” (GZWP nr 431). Zbiornik „Bieszczady” zajmuje powierzchnię 1 220 km², zasoby dyspozycyjne zostały określone na ok. 25 581,0 m³/dobę, a utwory wodonośne są wieku trzeciorzędowego. Wody wymagają prostego uzdatniania do celów pitnych.

Specyficzną grupę wód podziemnych stanowią wody mineralne do celów leczniczych. Wody lecznicze są naturalnymi wodami podziemnymi o udowodnionych właściwościach leczniczych, cechujących się stałym składem chemicznym i naturalną czystością mikrobiologiczną. Na terenie powiatu leskiego rozpoznano zasoby wód mineralnych w miejscowościach: Lesko, Polańczyk, Rabe.

Na terenie powiatu leskiego znajduje się Jednolita Część Wód Podziemnych: nr 168 o powierzchni 2 795,9 km².

	Jcwpd 168
Obszar w powiecie leskim	Lesko, Olszanica, Solina, Baligród, Cisna
Główna zlewnia w obrębie JCWPd (rząd zlewni)	San (II)
Zasoby wód podziemnych dostępne do zagospodarowania [m ³ /d]	333 764
Wykorzystanie zasobów	0,6

Ogólny stan jcwpd oceniono jako dobry (zarówno stan chemiczny jak i ilościowy).

Potencjalne i rzeczywiste źródła zanieczyszczeń wód podziemnych na terenie powiatu:

- komunalne: składowiska odpadów, także „dzikie wysypiska”, ścieki, oczyszczalnie ścieków, ujęcia wód,
- transportowe: stacje paliw, szlaki komunikacyjne (możliwość przedostawania się związków ropopochodnych, zwiększony ruch samochodów, większe stężenia zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł komunikacyjnych w glebie), obszary magazynowo – składowe,
- rolnicze: nawozy, pestycydy i środki ochrony roślin, gnojownie przy gospodarstwach rolnych, składowanie obornika bez płyt obornikowych, parki maszyn rolniczych dużych gospodarstw rolnych,
- atmosferyczne: związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem,
- naturalne, na skutek zalania przez powódź lub nawalne deszcze miejsc składowania substancji niebezpiecznych.

Zapotrzebowanie na wodę

Zapotrzebowanie na wodę na cele konsumpcyjne i gospodarcze jest obecnie w pełni zaspokajane. Głównym źródłem wody pitnej i gospodarczej w powiecie jest Zbiornik Soliński, Zbiornik Myczkowiecki oraz zlewnia rzeki San. W wodociągach wiejskich wykorzystywane są również wody podziemne. Część mieszkańców posiada własne ujęcia grawitacyjne zlokalizowane na potokach, a także indywidualne studnie kopane.

Według danych BDL za rok 2021, pobór i zużycie wody w powiecie leskim przedstawiały się następująco:

Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku.

ogółem	dam ³	1 184,9
przemysł	dam ³	133
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	1 051,9
eksploatacja sieci wodociągowej - wody powierzchniowe	dam ³	552,8
eksploatacja sieci wodociągowej - wody podziemne	dam ³	499,1
pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku ogółem na 1 km ² powierzchni	dam ³	1,4

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku.

ogółem	dam ³	923,4
przemysł	dam ³	53
eksploatacja sieci wodociągowej	dam ³	870,4
eksploatacja sieci wodociągowej – gospodarstwa domowe	dam ³	448,2
zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	35,7
udział przemysłu w zużyciu wody ogółem	%	5,7

Zużycie wody na przestrzeni lat 2011 – 2021.

lata	2011	2013	2015	2017	2019	2021
zużycie wody na 1 mieszkańca m ³	29,6	31,8	31,6	34,2	34,3	35,7
ogółem dam ³	797,5	852,5	845,3	913,2	910,1	923,4

Zasoby wodne

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - duży zasób wód powierzchniowych, w tym ważne zbiorniki wodny Zalew Soliński i Zbiornik Myczkowiecki, - duże zasoby wód podziemnych, - dobra jakość wód podziemnych, - system monitoringu wód powierzchniowych, - sukcesywny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, - odbudowa systemu małej retencji w lasach, - możliwości przestrzenne rozwoju małej retencji (naturalne ukształtowanie terenu sprzyja budowie niewielkich zbiorników, przy niewielkich nakładach), - wzrost świadomości wśród mieszkańców dotyczący zrównoważonej gospodarki wodnej, 	<ul style="list-style-type: none"> - degradacja wód na skutek emisji ścieków komunalnych („dzikie odpływy” ścieków z gospodarstw, nieszczelne zbiorniki bezodpływowe), - zanieczyszczenia wód pochodzące z działalności turystycznej i rolniczej, - dysproporcje pomiędzy stopniem zwodociągowania a skanalizowania (braki w infrastrukturze kanalizacyjnej), - lokalne oczyszczalnie ścieków są niedostosowane do przyjmowania większej ilości ścieków, mają niezadowalający stan techniczny, obiekty są niewydolne w stosunku do zapotrzebowania, - niewystarczająca ilość przydomowych oczyszczalni ścieków,

<p>- potencjał turystyczny oparty m. in. na bogatych zasobach wodnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - sezonowe powodzie na obszarze dolin rzecznych (zjawiska pogłębiane niekorzystnymi zmianami klimatycznymi), - susze hydrologiczne (zjawiska pogłębiane niekorzystnymi zmianami klimatycznymi), - niewystarczająca infrastruktura przeciwpowodziowa, - zły stan infrastruktury melioracyjnej, - niewystarczająca ilość zbiorników retencyjnych w obszarach narażonych na podtopienia i powodzie, w lasach (także mała retencja), - brak świadomości ekologicznej mieszkańców.
--	--

4. Identyfikacja potrzeb i problemów w zakresie gospodarki wodnej powiatu

4.1. Rolnictwo

W sferze gospodarki rolnej zidentyfikowano następujące problemy:

- słaba ochrona przeciwpowodziowa na obszarach użytków rolnych, niewydolność melioracji powodują tworzenie zastoisk wodnych, podtapianie domów i budynków gospodarczych oraz użytków rolnych, zaniedbana infrastruktura stanowi zagrożenie powodziowe,
- zbyt niska retencja wodna na terenach rolniczych (w okresach wezbrań wód stanowi zagrożenie powodziowe),
- zbyt niska retencja uniemożliwia wykorzystanie wód opadowych na cele gospodarcze, brakuje małej retencji, instalacji domowych umożliwiającej wykorzystywanie wód opadowych na cele gospodarcze,
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami z gospodarstw rolnych.

4.2. Środowisko

W sferze środowiska zidentyfikowano następujące problemy:

- niewystarczająca retencja na obszarze powiatu, zbyt mała ilość zbiorników wodnych zarówno naturalnych jak też sztucznych, brak tzw. małej retencji, niewystarczająca retencja leśna - prowadzą do degradacji ekosystemów, stanowią zagrożenie dla fauny i flory,
- zły stan brzegów na niektórych odcinkach rzek: zagrożenie osuwiskami,
- zanikanie śródpolnych i śródleśnych oczek wodnych, stanowiących małą retencję, spowodowane brakiem konserwacji, obniżaniem wód gruntowych i niewłaściwie wykonanej melioracji,
- powodzie, podtopienia dolin cieków, zalania, każdorazowo prowadzą do degradacji środowiska naturalnego, często nieodwracalnych strat w zasobach przyrodniczych, stanowią zagrożenie dla fauny i flory, prowadzą do rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i skażeń chemicznych do gleby i wód,

- zagrożenia suszą hydrologiczną,
- zagrożenie zanieczyszczeniami komunalnymi i rolniczymi, także związanymi z rosnącą liczbą turystów w regionie,
- niskie poczucie odpowiedzialności mieszkańców za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, tj. zanieczyszczeń ściekami, odpadami, śmieciami komunalnymi, rolniczymi, przemysłowymi oraz skażeń chemicznych gleb i wód.

4.3. Społeczeństwo

W sferze społeczeństwa zidentyfikowano następujące problemy:

- powodzie, zalewania i podtopienia w obszarze użytków rolnych i gospodarstw rolnych prowadzą do braku poczucia bezpieczeństwa rodzin oraz do strat zarówno w dochodach jak też w majątku mieszkańców,
- niebezpieczeństwo popowodziowych zanieczyszczeń i skażeń chemicznych wody pitnej i gospodarczej, spowodowane brakiem właściwej ochrony przeciwpowodziowej i odpowiednich zabezpieczeń chroniących przed zalaniem,
- niebezpieczeństwo skażeń i zanieczyszczeń wód na skutek popowodziowych awarii oczyszczalni i stacji uzdatniania wody,
- niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna powoduje obniżenie standardów życia oraz utrudnia rozwój gospodarczy, dodatkowo braki w regularnych remontach, modernizacji i konserwacji skutkują uciążliwymi awariami,
- wezbrania wód prowadzące do osuwisk i zrywania linii brzegowej rzek zagrażają bezpieczeństwu dróg publicznych i budynków mieszkalnych,
- na skutek niedoinwestowanej infrastruktury odwodnieniowej, intensywne opady atmosferyczne powodują utrudnienia komunikacyjne i zagrażają bezpieczeństwu społecznemu,
- zbyt niska retencja uniemożliwia wykorzystanie wód opadowych na cele gospodarcze, brakuje małej retencji, instalacji domowych umożliwiającej wykorzystywanie wód opadowych na cele gospodarcze lub potrzeby gospodarstw domowych,
- niskie poczucie odpowiedzialności społecznej za środowisko przyrodnicze, niska świadomość ekologiczna zwłaszcza w aspekcie zanieczyszczeń antropogenicznych, które w efekcie uderzają w człowieka i jego środowisko życia.

4.4. Inne potrzeby/problemy

Głównym problemem i bolączką samorządów w zakresie inwestowania w zrównoważony rozwój gospodarki wodnej jest niedostateczna ilość środków finansowych w stosunku do potrzeb inwestycyjnych. Szczególnie brak środków finansowych dotyczy sfery konserwacji, modernizacji i remontów istniejącej infrastruktury związanej z gospodarką wodną i jej uporządkowaniem (sieci wodociągowe, kanalizacyjne, sieci melioracyjne). Bez nakładów na bieżące utrzymanie, naprawy i remonty, następuje szybka, często nieodwracalna degradacja infrastruktury.

5. Określenie celów strategicznych

Diagnoza stanu gospodarki wodnej na terenie powiatu leskiego oraz zidentyfikowane potrzeby i problemy w sferze społeczno-gospodarczej i środowiskowej, pozwoliły określić główne cele strategiczne w zakresie zrównoważonego rozwoju gospodarki wodnej, zarządzania zasobami wodnymi i infrastrukturą.

Główne cele strategiczne dla powiatu leskiego w obszarze gospodarki wodnej:

1. Ochrona zasobów wodnych.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony przed skutkami ekstremalnych zjawisk pogodowych w obszarze społecznym, rolniczym i środowiskowym.
3. Poprawa warunków życia mieszkańców w obszarze dostępności do bezpiecznej i wysokiej jakości infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i zasobów wodnych.

Zakres Planowanych Inwestycji

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gmin	1 550 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Nowe ujęcia i modernizacja istniejących	920 000 zł
Zbiorniki retencyjne	Budowa dla retencji wód i ochrony gruntów	550 000 zł
Program edukacyjny	Szkolenia z zakresu gospodarki wodnej	200 000 zł

Tabela 1: Zestawienie działań i szacunkowych kosztów inwestycji w powiecie leskim

Rozkład Inwestycji wg Gmin Powiatu Leskiego

Powiat leski obejmuje miasto Lesko oraz cztery gminy wiejskie: Baligród, Cisna, Olszanica i Solina. Poniższe tabele prezentują rozkład zaplanowanych inwestycji w gospodarkę wodną na terenie wybranych gmin wiejskich.

Gmina Baligród

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Baligródza i przysiółków	380 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Nowe ujęcie dla gminy	240 000 zł
Zbiornik retencyjny	Zbiornik retencyjny w dolinie Sanu	150 000 zł

Tabela 2: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Baligród

Gmina Baligród, położona w północnej części powiatu nad Sanem, wymaga kompleksowej modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej. Priorytetowe działania obejmują:

- **Kanalizacja sanitarna** - skanalizowanie głównych osad gminy Baligród w celu poprawy warunków sanitarnych
- **Ujęcie wody podziemnej** - budowa nowego ujęcia zapewniającego niezawodny dostęp do wody pitnej wysokiej jakości
- **Małą retencję** - budowa zbiornika retencyjnego służącego retencji wód opadowych w dolinach rzecznych

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Baligród wynosi **770 000 zł netto**.

Gmina Cisna

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Cisny i wiosek	420 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Cisny	280 000 zł
Zbiornik retencyjny	Zbiornik retencyjny w Górach Sanocko-Turczańskich	180 000 zł

Tabela 3: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Cisna
Gmina Cisna, położona w górskiej części powiatu, wymaga inwestycji wspierających zarówno funkcje mieszkalne, jak i turystyczne. Planowane działania:

- **Skanalizowanie głównych miejscowości** - budowa kompleksowej sieci kanalizacyjnej w celu eliminacji zagrożeń sanitarnych
- **Nowe ujęcie wody** - zwiększenie przepustowości i niezawodności systemu zaopatrzenia w wodę pitną
- **Ochrona przed powodzią** - zbiornik retencyjny w Górach Sanocko-Turczańskich

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Cisna wynosi **880 000 zł netto**.

Gmina Olszanica

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Olszanicy i sołectw	360 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Olszanicy	220 000 zł
Edukacja	Warsztaty dla rolników – program gminny	200 000 zł

Tabela 4: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Olszanica
Gmina Olszanica, położona w centralnej części powiatu, wymaga modernizacji infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i edukacji społeczności. Planowane działania:

- **Kanalizacja sanitarna** - skanalizowanie głównych osad gminy
- **Ujęcie wody podziemnej** - budowa nowego źródła wody dla mieszkańców
- **Program edukacyjny** - warsztaty dla rolników z zakresu zrównoważonego gospodarowania wodą

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Olszanica wynosi **780 000 zł netto**.

Gmina Solina

Działanie	Opis	Szacunkowy koszt (netto)
Kanalizacja wiejska	Skanalizowanie Soliny i przysiółków	390 000 zł
Ujęcie wody podziemnej	Ujęcie dla Soliny	180 000 zł
Zbiornik retencyjny	Zbiornik retencyjny przy zbiorniku Solina	220 000 zł

Tabela 5: Inwestycje w gospodarkę wodną – Gmina Solina

Gmina Solina, zlokalizowana na terenie zalewu Zbiornika Solina, stanowi teren o specjalnym znaczeniu dla ochrony zasobów wodnych i turystyki. Planowane inwestycje:

- **Kanalizacja sanitarna** - skanalizowanie głównych osad gminy dla ochrony Zbiornika Solina
- **Ujęcie wody podziemnej** - budowa nowego źródła wody dla mieszkańców
- **Zbiornik retencyjny** - wsparcie dla małej retencji wód w otoczeniu Zbiornika Solina

Łączny szacunkowy koszt inwestycji w gminie Solina wynosi **790 000 zł netto**.

Podsumowanie Rozkładu Inwestycji

Gmina	Kanalizacja	Ujęcia wodne	Retencja/Edukacja	Razem
Baligród	380 000 zł	240 000 zł	150 000 zł	770 000 zł
Cisna	420 000 zł	280 000 zł	180 000 zł	880 000 zł
Olszanica	360 000 zł	220 000 zł	200 000 zł	780 000 zł
Solina	390 000 zł	180 000 zł	220 000 zł	790 000 zł
Razem	1 550 000 zł	920 000 zł	750 000 zł	3 220 000 zł